

עת"א 46568/03/16 - גיל דהן נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 46568-03-16 דהן(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר	גיל דהן
נגד	
המשיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

החלטה

העתירה :

בפני עתירת אסיר נגד ההחלטה המנהלית של שב"ס שדחתה את בקשתו להשתלב ב"שיקום פרטני".

נימוקי הבקשה :

"וועדת השיקום" המליצה על שילובו של העותר בשיקום פרטני. ההחלטה נתמכה בהמלצות גורמי טיפול ומב"ן לשיקום פרטני.

על אף המלצת וועדת השיקום, נדחתה בקשתו של העותר. דחיית בקשתו נבעה מהתנגדות משטרת ישראל, המתנגדת להסרת התנאי של ערב צמוד בכל יציאה מכותלי הכלא.

אי הסרת הערב הצמוד, מונעת למעשה את שילובו של העותר בשיקום פרטני. העותר טוען כי החלטת המשיב 1, כפועל יוצא מעמדת המשיבה 2, איננה מידתית, איננה סבירה, מבוססת על מסד נתונים ושיקולים חלקי, אשר בחלקם אינם רלוונטיים או למצער, אינם יכולים להיות בעלי משקל מכריע. ההחלטה התקבלה תוך התעלמות משיקולים נוספים הדרושים לעניין. התנגדות משטרת ישראל להסרת הערב מתבססת על חומרת העבירה בגינה מרצה העותר את מאסרו, יתרת המאסר הארוכה ונכונותו להשתקם.

העותר לא היה מעורב בכל פעילות עבריינית, יצא לעשרות חופשות ללא הפרה, ולא נפתח נגדו כל תיק פלילי.

באשר לנימוק נוסף לדחיית בקשתו ולהתנגדות המשיבה להסרת הערב, נימוק של אי לקיחת אחריות מצד העותר על ביצוע העבירה והעדר טיפול בכלל ובתחום עבירות המין בפרט, גם לנתון זה, כשלעצמו, לא יכולה להיות השפעה של ממש על קביעת מסוכנותו. העותר איננו מכחיש את העבירה, אלא ממזער את חלקו בה והשלים קבוצה טיפולית פסיכו-

חינוכית לעברייני מין.

נתונים אישיים של העותר :

העותר הינו אסיר פלילי המרצה עונש מאסר של 15 שנה בגין עבירות של אינוס בכח, מעשה מגונה בכח, חטיפה כפיה או מאסר שווא ועבירות מין נוספות, מסווג לקטגוריה ב/1 - עבריין מין.

תגובת המשיבה :

המשיבה סבורה כי דין העתירה להידחות על הסף משום שאין כל חדש מאז עתר העותר בעתירה קודמת זהה באותו עניין במסגרת עת"א 65315/12/15 שנדחתה בהחלטה מיום 18/2/16. בעתירה הקודמת עתר האסיר להסרת ערב צמוד, גם ביציאה לחופשה וגם לעניין השיקום הפרטני.

העתירה הנוכחית הוגשה לאחר שחלף חודש אחד בלבד מאז שניתנה החלטה הדוחה את עתירתו הקודמת. בעתירה החדשה לא העלה העותר כל סיבה או נסיבה חדשה המצדיקה דיון מחדש בעתירה.

בדיון שנערך במעמד הצדדים טענה ב"כ העותר כי קיים שוני בין העתירה הנוכחית לבין העתירה הקודמת בה נדונה שאלת התנאי של ערב צמוד בהתייחס ליציאה לחופשות בלבד, ואילו כעת העתירה מתמקדת בנושא הסרת הערב הצמוד במסגרת השיקום הפרטני. עוד טענה ב"כ העותר כנימוק להגשת העתירה החדשה, כי העתירה הקודמת הוגשה על ידי העותר לבדו, ללא ייצוג.

דין :

ראיתי לנכון ליחד מילים אחדות לעניין ייצוגו של העותר, זאת משום הטענה המשתמעת מדברי ב"כ העותר להצדקת הגשת העתירה הנוכחית - שאת העתירה הקודמת הגיש העותר לבדו. ניתן להבין כי העדר הייצוג בעתירה קודמת מהווה אחד הנימוקים המצדיקים פנייה בעתירה נוספת לבית המשפט וכן לאור העובדה שעתירה זו מוגשת **באמצעות הסניגוריה הציבורית כחודש בלבד** לאחר ההחלטה הקודמת, ומבלי שחל שינוי נסיבות מיוחד שיצדיק עתירה נוספת באותו עניין.

ב"כ העותר מטעם הסניגוריה הציבורית ציינה כי ההחלטה על ייצוג על ידי הסניגוריה הציבורית התקבלה על ידי הסניגור הציבורי המחוזי ולא על יסוד החלטה שיפוטית. ב"כ העותר אישרה גם שלא נעשתה כל פניה לבית המשפט בבקשה למינוי סניגור ציבורי לעותר בעתירה המנהלית נגד החלטת שב"ס (עתירה מכח הוראות סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש] תשל"ב - 1971).

חשיבותו של מוסד "הסניגוריה הציבורית" לא יסולא בפז ותרומתו הרבה להגנה על זכויותיהם של עצורים, נאשמים ואסירים הינה תרומה מוכחת.

ואולם, הסניגוריה הציבורית הינה רשות ציבורית מנהלית שהוקמה מכח החוק והיא מחויבת להתנהל על פי כללים המחייבים רשות סטטוטורית/מנהלית השואבת את סמכותה מכח הוראות הדין וככל שהוסמכה לכך על ידי המחוקק.

המחוקק מצא לנכון לפרט את העניינים בהם קמה לאדם הזכות להיות מיוצג על ידי הסניגוריה הציבורית. יש ובית המשפט ממנה לאדם סניגור ציבורי כאשר קיימת עילה המצדיקה זאת, אם מכח החוק ואם מכח סמכותו הטבועה של בית המשפט.

ישנם עניינים בהם אין צורך בהחלטה שיפוטית וחוק הסניגוריה הציבורית הסמיך את הסניגור הציבורי להחליט על מינוי של סניגור מטעם הסניגוריה הציבורית, ככל ש"הלקוח" עומד בתנאים המזכים אותו בייצוג.

ייצוג אסירים ועצורים בעתירה לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר, איננו מסוג העניינים שהסניגור הציבורי מוסמך להורות על מינוי סניגור.

הסמכות נתונה לבית המשפט בלבד, הרשאי, במקרים המתאימים, להורות על מינוי סניגור ציבורי בהליך של עתירה מנהלית על פי סעיף 62א, אם ביוזמתו, אם על פי בקשת העותר או בעקבות בקשה/פנייה של הסניגור הציבורי.

הפסיקה הכירה בשיקולים שונים לעניין מינוי סניגור ציבורי על ידי בית המשפט (ראה רע"ב 1574/14 פלוני נ' מ"י, רע"ב 4079/13 ראיין נ' מ"י, רע"ב 4914/12 איגור זוזוליה נ' משטרת ישראל).

ברע"ב 5436/15 דוד אסור נ' שב"ס קובע כב' השופט דנציגר כדלקמן:

"לעניין טענתו של המבקש בנושא העדר ייצוג - הזכות לייצוג משפטי בעתירות אסיר בעניין החלטת שירות בתי הסוהר אכן לא הוסדרה בשלב זה בחוק (...) עם זאת יש לציין כי עתירות אסיר אינן מופיעות ברשימת המקרים בהם קמה חובת ייצוג על ידי סניגור (ראו סעיף 15(א)(1) לחסד"פ [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982).

ייצוג בעתירות אסיר איננו כלול גם בשירותים המוסדרים בחוק הסניגוריה הציבורית, התש"ו - 1995 (להלן: "חוק הסניגוריה הציבורית") וזאת למעט בהליכים מסוימים המתקיימים בפני וועדות שחרורים (ראו סעיף 18 לחוק הסניגוריה הציבורית)".

ברע"ב 4079/13 מגאדבה מחמוד ראיין נ' שב"ס קובע השופט הנדל :

"ככלל, הפסיקה הכירה במגוון שיקולים שיש לשקול כאשר מוגשת בקשה למינוי סניגור ציבורי בהליכי עתירת אסיר. בין היתר, ומבלי לקבוע מסמרות, יש לבחון את אופי העתירה וסיכוייה, סוג העבירות בהן הורשע המבקש והעונש שהוטל עליו, ונסיבותיו האישיות של המבקש. יש לבחון כל מקרה לגופו, תוך התחשבות במגבלת המשאבים של הסניגוריה הציבורית ובצורך לשמור על שוויון בין האסירים (ראו והשוו 8702/11 עניין רויטר, רע"ב 4914/12 - זוזוליה נ' מ"י, רע"ב 5716/12 קייס נ' מ"י)".

ראה גם החלטתי בעת"א 29629/06/15 אוסטרובסקי פיטר נ' מ"י וכן החלטת כב' השופט שלמה פרידלנדר (בית משפט לעניינים מנהליים באר שבע) בעת"א 14594/04/11 משה בנישתי נ' שב"ס ועת"א 26349/05/11 איל בניטה נ' שב"ס.

סיכומם של דברים, אין זכאות סטטוטורית המאפשרת מינוי עצמי, אלא מסמכות שיפוטית טבועה וייצוג על ידי הסניגוריה טעון החלטת מינוי שיפוטית, שתינתן, כאמור, במקרים המתאימים והדרושה להבטחת הליך הוגן.

עקרון ושיקול מנחה בעתירות אסירים הוא עקרון השוויון. עקרון זה מחייב מתן אותה הטבה של ייצוג לכל עותר לפי פקודת בתי הסוהר ולכך עלולה להיות השלכה רוחבית. על כן, גם כאשר מוגשת בקשה לבית המשפט למינוי סניגור ציבורי תיבחן בקשה שכזו בכל מקרה לגופו ועל פי נסיבותיו ובשים לב למשאבים המוגבלים של הסניגוריה הציבורית ולצורך לשמור על שוויון בין אסירים בהליכים משפטיים.

לא ראיתי במקרה שבפני כי מדובר בעתירה בעלת חשיבות משפטית כללית יוצאת מגדר הרגיל. העתירה אינה שונה במהותה מכל עתירות אסיר בעניין חופשה, שיקום ותנאי שיקום של עותר. לכך יש להוסיף, כאמור, את העובדה שאין זו פעם ראשונה בה עותר המבקש בנושא זה.

בעתירה שבפני מבקש העותר להורות על ביטול תנאי משטרת ישראל לפיהן כל יציאה מכתלי הכלא מחייבת ערב צמוד.

הזהות עם העתירה הקודמת :

בסעיף 13 לעתירה הקודמת (צורף כנספח לעמדת המשיבה ובקשתה לדחיית התביעה על הסף) עתר האסיר:

"העותר מבקש מכב' בית המשפט להתחשב בנסיבות ובהתנהגות בבית הכלא ומחוץ לו ולהורות על הסרת הערב הצמוד כדי שיוכל לעבור שיקום פרטני ולעזור לבני משפחתו מבחינה כלכלית ולהשתלב בחברה".

הבקשה להסרת ערב לצורך שיקום פרטני נדונה ונדחתה לגופה (החלטתי מיום 28/2/16 עת"א 65315/12/15), לאור עמדת משטרת ישראל לאחר שלא נמצאה הצדקה להתערבות שיפוטית בהמלצת משטרת ישראל ובהחלטה המנהלית.

בדיון בעתירה הנוכחית הבהירה ב"כ המשיבה את מהותו של "השיקום הפרטני":

"בשיקום פרטני האסיר קם בבוקר, לובש בגדים אזרחיים, יוצא מבית הסוהר, עולה על אוטובוס אחד או שניים, מגיע לאיזור התעשייה, מחפש לעצמו מקום עבודה, חוזר לישון בבית הסוהר. האסיר נמצא למעשה ללא השגחה בכל שעות היום ללא פיקוח. יש חובת דיווח בכל כמה זמן, המעסיק לא צריך לדווח שהוא הגיע או עזב, יש השלכות מאוד גדולות להעביר אסיר משיקום קבוצתי שהוא

נמצא היום לשיקום פרטני.

תנאי ראשון הינו היות האסיר ללא ערב צמוד בחופשותיו שהרי זה אותו דבר בזמן יציאתו מבית הסוהר. זה תנאי שעליו אמונה משטרת ישראל".

לאסיר אין זכות לבחור את סוג השיקום. ההחלטה לגבי סוג השיקום הינה החלטה שבסמכות הרשות המנהלית שעליה לשקול לא רק את חשיבות השיקום לאסיר, אלא מכלול שיקולים נוספים ובראשם שיקולים של מסוכנות ובטחון הציבור והאסיר.

הכללים להתוויית שיקול הדעת המנהלי בעניין בקשות שונות של אסירים נקבעו בפקנ"צ.

על בית המשפט לשאול את עצמו אם שלטונות בית הסוהר שקלו את השיקולים הרלוונטיים ואם איזנו ביניהם בצורה גלויה. אם התשובה לכך חיובית, אל לו לשופט להחליף את שיקול הדעת השלונית בשיקול הדעת שלו (רע"ב 2410/93 מ"י נ' לוי).

העותר מסווג לקטגוריה ב/1 שמשמעותה היא הצורך בקבלת אישור אח"מ/קמב"ס.

אין מדובר באסיר שאיננו משולב כלל בשיקום והוא עותר לשלבו. האסיר משולב בשיקום קבוצתי אך לא די לו בכך והוא עותר לשיקום פרטני.

בהחלט ניתן להציב גבולות ותנאים לשיקום, תנאים הנותנים מענה לאיזון המתחייב.

שיקולי שיקום אינם גוברים על השיקול הבסיסי והמרכזי שצריך לעמוד לנגד עיני הגורם המנהלי המחליט והוא בטחון של הציבור ובטחון האסיר.

למשטרת ישראל שיקול דעת עצמאי שאינו כפוף להמלצת מב"ן. גם עמדת וועדת השיקום איננה מחייבת את משטרת ישראל.

משטרת ישראל היא הגוף החוקי המופקד על בטחון הציבור מכח הוראות סעיף 3 לפקודת המשטרה. האחריות המוטלת על משטרת ישראל מקנה לה את הסמכות להתנגד להטבות ופריבילגיות לאסיר ו/או להציב להם תנאים, ככל שהיא סבורה שבטחון הציבור מחייב זאת.

משטרת ישראל הודיעה שאין לה התנגדות לשיקום קבוצתי בו מצוי העותר כיום, אך היא מתנגדת להסרת ערב - הדרוש לשם שילוב פרטני (עמדת משטרת ישראל צורפה כנספח לעתירה).

לפי עמדת משטרת ישראל, הסרת הערב תגרום לחוסר יכולת של משטרת ישראל לפקח על האסיר.

חומרת העבירה, כאינדיקציה למסוכנות, הינה בהחלט שיקול ענייני במיוחד כאשר מדובר בעברייני מין, שהפיקוח הנדרש לגביהם הינו גבוה יותר.

בחוות דעת מב"ן צוין שבמהלך מאסרו העותר לא שולב במסגרת טיפול אינטנסיבית (לא בתחום הגמילה ולא בתחום של עבירות מין), שולב במס' קבוצות פסיכו חינוכיות בנושא גמילה מסמים, נהג להגיע למפגשי N.A באופן לא עקבי, ובתקופה האחרונה אינו פוקד מפגשים אלה. שולב בטיפול קבוצתי ומתפקד באופן חיובי ומשביע רצון. וועדת השחרורים דחתה את בקשתו לשחרור מוקדם לאחר שחוות הדעת הטיפולית אודותיו מצד שב"ס ורש"א שהוא אינו מתאים לבניית תכנית, שכן הוא מכחיש את מרבית עבירותיו, איננו מביע נזקקות טיפולית כלשהי ולא מכיר במצבי סיכון כלשהם בעתיד לחזרה להתנהגות מינית פוגענית.

האסיר מסרב בתוקף לטיפול בתחום עבירות המין, לא רואה את עצמו כעברייני מין. לדבריו, יושב בכלא כחף מפשע, מציג את עובדות האירוע שבהן מודה כהתנהגות נורמטיבית בקרב אנשים מחוץ לכלא.

ממצאי מב"ן מחוות דעת מיום 4/2/16 שצורפה כנספח לעתירה, קובעים כי בבדיקה האחרונה נראה שלא חל שינוי בעמדתו הדרשנית של האסיר, כאשר למרות ששומר על סף תסכול גבוה, מונע עדיין מרצונו להשגת רווחים משניים וקידום תנאי מאסרו. נראה כי מעוניין לשקם את עצמו מבחינה תעסוקתית וזוגית אך אינו מגלה מוטיבציה פנימית לגבי טיפול כמשמר ותומך בהליך השיקום.

לסיכום, עמדת משטרת ישראל הינה סבירה על רקע מכלול הנסיבות וההחלטה המנהלית המתבססת על עמדת משטרת ישראל, למרות עמדת מב"ן, עומדת במבחן הביקורת השיפוטית על החלטה מנהלית.

על כן, אני מורה על דחיית העתירה.

ניתנה היום, י"א אייר תשע"ו, 19 מאי 2016, בהעדר הצדדים.